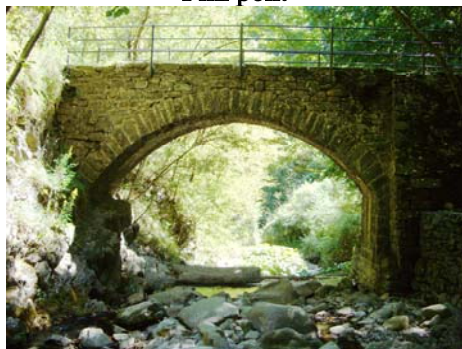

al Pânt dla Biânnda nómmer 75

I mî pönt

A propòsit dal nòster Pânt dla Biânnda, Marco Poli l ha scrètt che i pönt i sarvèssen pr unîr la zânt e i pòpol stra d làur, par fèri incuntrer e armistièr. Defâti, apanna ch'ai scòpia una guèra, al prémm quèl ch'i fan i fan saltèr pr ària i pönt...

A mé i pönt i um pièsen e quand a in cât ón antîg cme quasst, a m incànt a guardèrel e pò a pâns: chi sà quanta ed cla zânt ch'ai é pasè in vatta da quand l é stè fât, tant sècol indrî. Quasst che qué, pò, l avèva una funziân particulèr: in vatta a ló ai pâsa al sintîr ch'al pôrta a una cisulénna dspèrsa in mèz a un bòsc e pròpi lé, ed banda dal Pânt, ai é anc un mulén, vèc' cme al cócc e beléssum anca ló. Tótt quasst a un'aura ed mâchina da Bulaggna (s'an i é brîsa dal casén int la Poretèna...).

Par mé al pânt, al mulén e la cîsa i han un valâur tótt particulèr: la prémma vólta ch'a i véssst, mé avèva quâtr ân e la secânnda... s-santadû, sé, insâmma: al mais indrî.

Turnèr a vaddri l é stè quèsi cme una vitòria spurtîva, una dscuméssa vénta cânt ai ân ch'i pâsen e ai scuntrómbel dal côrp, che ògni tant l ha bisâgn d una sistemè. Acsé, tirând al fiè coi dént, dand mânt ala Robèrta ch'la m parèva só con di rói cunpâgna al fâ al pastâur con âl pîguer, a i l'ho fâta e anc bân.

St ètr ân a i turnarò, là zâ, (o fòrsi al srèv mèi dîr là só!), quasst l é zèrt e ancâura una vólta a m maraviarò par la blazza dâl nòstri muntâgn, pr al prufómm dal bòsc, par la mùsica dl'âcua ch'la córr in mèz ai sâs. In st mântèr ch'a la guardèva córrer vî, frassca e trasparanta, a pinsèva che una péccola pèrt ed cl'âcua, dâpp èser finè int la Sèla e pò int al Ragn, ala ciûsa ed Casalacc' la pâsa int al canèl,

la vén dânter in zitè ala Grèda e pò dâpp avoir girundlè sâtta ai nûster pî, la dvânta al Navèlli e la finéss par pasèr sâtta al Pânt dla Biânnda, prémma d invièrès vèrs la Bâsa e al mèr.

Mo guèrda té che fât pensîr ch'am vén in amânt stand a sèder sâtta un pânt antîg là só, in muntâgna...

Che estèd, ragâz!

Sé, l é pròpi al chès ed dîr acsé, parché par tótta la nòstra scuèdra l'é stè un'estèd piotòst paîsa. Ch'a s intindâmen: nuèter a srèn prònti a cminzipièr anc dmaténna, mo quasst an vòl brîsa dîr che la fadîga la n séppa stè granda, par tótt. Quèsi un mais intîr ed spetâcuel, dai 22 ed zógn ai 19 ed lói, con sâul trî o quâter dé d arpòs (par môd ed dîr, parché là zâ, drî al Navèlli, ai é sânpèr quèl da fèr...).

Mo la pèrt pió fadigâusa i l'han fâta cäl dön, sânpèr asrè int la barâca ed lamîra a inpastèr e a frézzer di quintèl ed farénna, con un chèld insuportâbil, che tra l èter al dvintèva anc pió paîs par vî dal calâur ch'vgnèva só dala frizitrîz. Par la scuèdra di volontèri dal Pânt dla Biânnda al lavurîr al n é mégga finè con l'últma sîra: dâpp ai é stè la stmèna ed pasiân int al curtîl dal Musèu Medievèl! Bisâgna ch'a l dégga, fòra dai dént e sânzâ pòra: s'an i fòss stè la nòstra zânt arèn psó srèr butaiga prémma anc ed cminzipièr!

Adès a sânbèlè drî ch'a pinsân a st ètr ân, a "Andè bân int al canèl 2009" e anc a quèl èter... che però, par scaramanzî, a m tén par mé.

D là dal'Âcua Granda (6)

Acsé cum ai èren arivè in reoplân, da Iguasà a partènn in curîra, parché as tratèva d arzónnzer al cunfén dl'Argenténna, ch'l èra pôc luntàn, e da lé partîr con un èter reoplân dirèt a Buenos Aires. Apanna d là dala fruntîra, un cartèl grandéssum al gèva acsé che "*las islas Malvinas son Argentinas!*" mo al pchè - par làur - l é che anc i ing-lîs i én cunvènt che âl Falkland (ch'i én pò âl stassi îsol) âl séppen âl sò e i l han dimustrè cazând un frâc ed bòt al esèrzit argentén... Al reopòrt d'in dóvv a spichènn al vâul l èra acsé cinén, insignificànt e dscala-

strè, ch'an m arcòrd gnanc cum al s ciaméss. In cunpâns a n um dscurdarò mâi âl cundiziân dal tänp: ai tirèva un vintarâz furtéssum e catív e al zîl l èra tótt un nuvlèri bäs e naigher, ch'i èren i efèt dal sòlit Niño. Sâul un mât al psèva dezîder ed partîr con un tinpâz acsé e cal mât - i cardrèssi? - al cmandèva al nòster reoplân!

Fra sbalânz, sèlt e vûd d âria che ògni vólta al mî stâmmg l andèva a salutèr la bâcca, bân o mèl arivènn al Aereoparco ed Buenos Aires. L'èra un'aura dal dâpp-mezdé d una dmanndga e tótt quant avèven una gran sghèssa, fòrsi pr al fât che int al reoplân inción dla cumitîva al s èra atintè a mandèr zâ quèl. Mo a cl'aura che lé l ónnic sît ch'a catènn avèrt l avèva sâul dla chèren (as sà, in Argenténna...) mo dî bân trésssta, ch'al srèv stè cunpâgna magnèr di turtlén da pôc al Autotrèno: una biastamma!

Una vólta sistemè int l albèrg, ch'l èra pròpi in fâza al Teâter Colòn, tótt a fèr un gîr int al quartîr ed San Telmo, quall in dóvv ala dmanndga la zânt i bâlen al tango par la strè. L é stè bèl pèrdres in cäl stradlènni pénni ed butaig caraterésstichi, ed barr ch'i avèven l udâur dâl vèci ustari ed cà nòstra. E pò da lé: vî vèrs al quartîr ed Bòca, con cäl casuplâtt ed lamîra ondulè tirè só dai genuvis tant ân fâ e che âl vénnen mantgnó sânpèr invarnisè con mèll culûr. Lé, in mèz a cäl casuplatti, ècco la maravajja dâl maravai: al "Caminito"! Ch'l é un'ufèla bèla e bôna, creè pr i turèsssta cardinzón! Parché? Parché al vair caminito, cioè al sintirén che al poèta Peñaloza al vòls zelebèr in cal tango ch'al dvintè pò famâus in tótt al mând, al n é brîsa quall che lé, mo un èter ch'l é dimónndi pió luntàn, int al pajais in dóvv al poèta al véns al mând.

Al dé dâpp a srèn andè a visitèr la tàmmba ed Carlos Gardel e una zòna ómmda ciamè "Tigre". E pò, ala sîra, a zanna int un lochèl caraterésstic (al Club Ventana), in dóvv as i vadd a balèr di balarén ed tango strepitûs, acunpagnè da di sunadûr ed gran râza. Tótt quasst magnând e bvand...

(al cunténua)

Al fularén
La zanatta

Gigiàtt l'èra un cínno ch'al stèva ed cà in San Flìs e cla matérina, st mánter ch'al zug-linèva sàtta al pôrdg, ai pasé par d lé un umarciòl vèc' ch'al girèva tòtt stralanchè apugiàndes a una zanatta. Arivè ch'al fó pròpi dnanz a ló, sta zanatta la i casché in tèra. Gigiàtt, ch'l'èra un tušàtt cum vâ, al la tòls só e al la dé al vèc' ch'al suridè e al déss:

- *A t aringràzi, mo a n n ò mégga bisàggn, a pòs girèr anc sänza ste bastàn. S'al t piès, ténnel pûr té!*

E sänza stèr d'asptèr un'arspòsta al ciapé al tròt dal can, as n andé e al parèva quèsi manc stralanchè che prémma. Gigiàtt l'avanzé lé con ste bastàn an savànd csa fèrsen: l'èra un'urdinèria zanatta ed laggn, col sò màndg ingubé e la pónta ed fèr. Ai véns in mànt ed picèr par tèra la pónta pr una ciòpa ed vòlt. Pò, quèsi sänza pinsèri, al salté a scavalózz ed ste bastàn, e par ló an èra pió una zanatta mo l'èra dvintè un cavâl, un bèl pulaidèr naigher con una strèla bianca int la frànt ch'al taché a purtèrel ed gran carfira inànz e indrì sàtta al pôrdg. Quand Gigiàtt, maraviè e con un pò ed peppacûl, al riusé a mètter i pî par tèra, al bastàn al turné a dvintèr un baciàrel cum l'èra prémma, an avèva pió quàter ganb mo sàul una pónta ruznànta e gnanc una crinîra mo un màndg ingubé.

- *A vói turnèr a pruvèr!* - al déss Gigiàtt dâpp ch'l'avé finé d'avair l'ans. Al salté un'ètra vòlta a scavalózz dla zanatta che stavòlta la n fó brîsa un cavâl mo un bèl camèl con dâu gòbi; al pôrdg l'èra dvintè un desèrt african che ló al psèva atraversèr.

- *L é ed sicûr una zanatta afadè!* - al pinsé Gigiàtt sbalanzandi a scavalózz par la tèrta vòlta. Adès l'èra dvintè una màchina da càursa come qualla ed Nuvolèri, tòtta ràssa e col nómmer bianc stanpè in vatta al còfen, al pôrdg l'èra una pèssta e ló l'arivèva sänper prémm. Pò, tòtti ä l vòlt ch'as la mitèva stramèz al ganb, la zanatta la dvintèva un piròscuf e al pôrdg al mèr, opûr un'astronèv e al pôrdg un zîl pén ed strèl e ví ed ste pàs. E, quand al vgnèva ví da scavalózz, la turnèva a èser sänper cla zanatta.

Vèrs síra, Gigiàtt al turné sàtta al pôrdg e d'ed lé ai turné a pasèr cal

vciatt dla matérina. Al cínno al le guardé pulid par dnanz e par d drì, mo an i caté gnínt ed spezièl: l'èra sàul un vèc' umarèl bâsta ch'sèppa, un pò stóff int al girèr.

- *Alâura, t piès la pò la zanatta?* - al dmandé fagandi un zrisén. Gigiàtt al cardé ch'al la vléss indrì e ai la slunghé dvintànd un pò ràss int al mustâz. Mo al vèc' al fé saggn ed nâ, ch'an la vlèva brîsa.

- *Ténla pûr té* - al déss - *mé, ormâi, csa m n in fâghia d una zanatta? Té, con qualla, t pû anc vulèr e mé a pòs sàul apugèrum. A m apugiarò al mûr, an i é inción svèri.*

E al s n andé con un bèl suris ed cuntintazza e una fâza aligra cme qualla d un'anâdra ch'la séppa stè invidè a bävver. As i vdèva pròpi una gran felizité stanpè int la grugnîra. Parché? Parché, anc se spass suzèd ch'a se dsurdän, an i é inción pió felíz al màndd d un vèc' ch'al pòsa regalèr un quèl a un fangén.

Garanté.

Gigén Livra

Äl vaddvi ä l rifiurèssen tòtti
(secànda pèrt)

St'ètra vaddva qué, invèzi, l'é dal tòtt difarànta da qualla ed prémma: èlta, mègra, mo - cum préjja dîr - piotòst spigazè, tant che la s arvîsa a un quèl d mèz stra un camèl e un cangûr... In st mumânt che qué la "mî" vaddva l'ha al guerdaféss - luntàn, chi sà in dóvv - e la sbarlómma la zânt con i ûc' pió insugnè che dulént e pindóll. I sù lineamént però i én rilasè, in pès.

- *L é môrt stra ä l mî brâza...* - la cânta, fòrsi par l'enèsima vòlta, al'amîga ch'l'é lé a sèder asvén a lí, sâura una banchéina dla Lunatta Ganbarén (mé, da cl'ètra banda a fâg fènta ed lèzer al Carlén). Äl s gòden tòtti e dâu al suladén tavvd dl autón cme dâu vèci gâti e l'é acsé evidànta la beatitûdin ch'äli han, che mé a m maravai ch'i n s mètten a stravultères in tèra.

In cal mánter ch'al ciacàren, ä l s pèrden a guardèr al zîl d un bèl sraggn, apanna ingalsanè là in fânnd, drì al urizànt. Qualla vanzè vaddva da pôc la tîra d lóng:

- *Di rimûrs a n n ho brîsa: a l ho curè e sarvé, a i ho dè sí fiû e a l ho ajutè a mèttri a pòst tòtt quant!*

- *Bän, mo as capéss! Mégga turmintèret!* - la dîs cl'ètra al'amîga (ch'an um pèr pò mégga ch'la se stâga turmintànd un granché) - *d acôrd: l'é stè una gran pèrdita... anca mé, sèt, quand ai é môrt al mî Gaitanén a m cardèva d andèr int i mât... mo pò la pâsa... e adès a sän trancuèlla, lébbra: a pòs anc stèr in cà col calzàtt a cagarèla e inción l ha gnínte da dîr! Prémma, invèzi, am tuchèva ed stèr sänper ins qualla... Té t vdrè, t at n adarè! La rasegnaziàn l'arîva, al Sgnâur al t ajutarà!*

- *Ah, sé: ai vòl al sò tänp...* - la conclûd cl'ètra vagamânt. E pò, vulóbbil - *èt vésst cum äli én graziâusi cäl nuvlènni là in fânnd? Dî só, a prénn fèr un quèl: e se dmannèga andèssen a Mântví, ch'ai é la fèsta dal vén? A prénn ciapèr una buchè d âria fèina e a prénn bävver un bân scalfàtt ed pignoletto, ed vén nôv! Cus'in dît?*

E mé adès, da pèrt mî - par conclûder - cus'arèjja da dîr a cumânt d incôsa? "No comment", ècco. E fòrsi l'é méi. Cum i gèven i nûster víc': piotòst che dscàrrer mèl, l'é méi stèr zétt. E dal rèst, am pèr d'avair bèle dscâurs abâsta, vaira? O nâ?

Lunînx da Bâdvi

Persunâg' bulgnîs
Al sulén ed Carducci

Dôlfo Albertâz, scritâur bulgnais aglièv ed Giosué Carducci, quand l'èra ancâura un studànt al fó incarichè d ajutèr al Profesâur int la coreziàn däl bòz d una nôva stanpa ed tòtt i sù scrètt. Par socuànt ân al fó acsé in strècc rapòrt con cal gran Poèta. Tòtt i dé l'andèva a cà sò e däl vòlt ai tuchèva ed fèr di quí ch'i èren fòra dal sò cãnpit.

Al cãnta Albertâz che una matérina ed màz al truvé Carducci con ä l papóss ai pî, in camîsa da nòt e tòtt scarmiè. La coreziàn däl bòz la fó fâta ed gran vulè parché ló l'avèva da partîr par Râmma e a ògni minûd an fèva che guardèr l'arlói. Ai èra avanzè sàul al tänp ed manvères in gran fûria, al s livé só in pî e l'andé int la stanza da lét. D'ed lé al le sinté sbufèr, pò i sù sóppi i dvintènn i rói d un leân in ghèbia. Pò al taché a ciamèr con quant fiè l'avèva in gâula:

- *Ehvira! Ehvira!*

La Sgnâura l'arivé ed càursa, mo an

i èra brîsa bisâggn ed lî parché drî al sô nômm l arivé quall ed Dôlfo ch'al s prezipité sóbbit par vâdder...ste gran spetâcuel: un azidânt ed sulén an s'atachèva brîsa ala camîsa. Ai èra l'urgianza che la fnistrèla l'arivèss al btân e che al btân ai andèss dânter, un quèl pròpi difèzzil, un sfôrz da mât, un'inpriâsa fôrsi inpusèbbil!

- *Prôva té!* – ai svarselé al Poêta ch'l èra oramâi dsprè.

Ló ai pruvé, mo al prémm tentatîv l andé a biatta. Alâura ai dmandé:

- *Profesâur, am dèl la facultè, ed struzèr al pió gran Poêta d Itâglia?*

La sô râbia, la sô dspraziân âl s mudénn in rédder:

- *Sì, stringi forte!*

E ló al striché, al striché, fèn che al sulén l andé a pôst e al Poêta al riusé a ciapèr al tréno par Râmma.

.....

Un Pèpa ed spîrit

Al Cardinèl Lanbartén al n é stè sâul un gran ômen ed Cîsa e un Pèpa inpurtânt con al nômm ed Bandatt di quatôrg', mo anc una parsâna ed gran spîrit, cum as pôl bân vâdder int la famâusa cumèdia d Alfredo Testoni, dôvv un èter bulgnais - l artéssta Gino Cervi - al n ha dè un'interpretaziân esenplèr.

As cânta che un zêrt persunâg' dla nubiltè bulgnaisa, ala bèla etè ed stantazéncv ân al s inamuré d una sô anvâuda, una ragazèla ed dsnôv ân, e ai véns al sghiribézz ed tôrla par mujêr. Sicómm che par spusères stra parént ai vlèva alâura un parmâss spezièl lasè dal Pèpa, ste vèc' cõt patôc l andé a Râmma e al s presenté a Bandatt quatôrg' par dmandèri quall ch'ai stèva tant a côr. Al Pèpa l avanzé dimónndi maraviè ed cla dmanda, al zarché in prinzéppi, con di vâlid argumént, ed cunvénzer al sô cunzitatén ed lasèr pèrder cl'inpriâsa, fagând intânnder i prîguel che da ste fât matrimôni ai srêv vgnó fôra. Mo quall, gnént, dûr cme una prêda, an vòls brîsa intânnder rasân e alâura al Pèpa ai dé cal parmâss ed maridères ch'l èra vgnó a dmandèri.

Int al salutèrel, quand ló, tótt in ghirigâja, al stèva par turnèr a Bulâggna, ai dé una léttra da cunsgnèr al curé dla sô parôchia. In cla léttra ai èra cuntgnó un âurden prezîs: âl nôz âl s avèven da zelehrèr int la cîsa ed muntâgna ed Rôca Curnaida (*Rocca*

Corneta) in dôvv al curé, ch'ai amanchèva âl dâu dîda ed mèz dla man dréttâ, int al fèr l ât ed bandîr i spûs l arêv fât da capîr in môd incunfundébbil al vèc' maré al destén ch'al i andèva incânter: âl còren.

Silvano Rocca

Biziclâtt e fotogrâfi

Avî da stèr a savair che tótt i dé (o quèsi) mé e Gigén a ciapân âl nôstri biziclâtt e vî a spâs par Bulâggna. Un quèl trancuèll, gióssst par fèr girèr i fróll, cum al dîs ló. Un dé andân in piâza, al dé dâpp magâra a Casalacc' par la pèssta ziclâbil e vî acsé.

L'ètra maténna am é vgnó l'idè ed fèr i turéssta: ai ho méss la peléccola int âl mî dâu vèci Rolleiflex, ónna par mé e cl'ètra a Gîg' e vî in zânter. Con mî gran sudisfaziân ai ho nutè pió d un sguèrd d amiraziân pr âl mî vèci mâchin, ch'âl fan al sô dvair benéssum anc incû, *nell'era del digitale*. Adiritûra ai é stè un tèl ch'a li vlèva cunprèr... T al sarè: a i vôi un bân!

Un'èter dé, dâpp avair girundlè fèn ala Bèrca pr andèr a truvèr Franco Fangareggi (al poêta dla plâstica) int al sô laboratòri, turnând indrî a s sän farmè in butaiga da Claudio Girardi, l amîg fotògrof ch'l ha al sô stûdi in Vittorio Veneto. Clèvi ("Claudio" in dialâtt...) l é un artéssta e sicómm che mé e Gigén a sän tótt e dû apasiunè ed fotogrâfi as piès ed guardèr i mirâcuel ch'al fâ. L é bân ed fèr turnèr cme nôvi dâl vèci fotogrâfi spigazè e con âl figûr oramâi mèzi svané! A fèr i ritrât pò l é un mässter sänza cunfrânt: mé a v garantéss ch'l é bân ed fèr dvintèr bî anc i brótt e stièvo! In st mänter ch'ai èren lé in vatta al merciapî a fèr dâu ciâcher (anc pr an pèrder brîsa ed vésssta âl nôstri biziclâtt...), al inpruvîs ai ho détt:

- *Clèvi, s faréssett un stanpân a mé e a Gigén... con âl biziclâtt?*

- *Prónti* – al fâ ló – *a tòi la mâchina e arîv!*

- *Nâ, nâ!* – a i dégg – *t an è mégga capé: nuèter la fòto a la vlân fèr dânter, int al stûdi...*

Détt e fât: int un spèll l ha preparè al fundèl, l ha inpiè tótti âl lómm e, alé, dânter tótt e dû con âl biziclâtt! Pò al s ha méss in pusiziân e vî con socuânt scât. Al bèl dâl mâchin mudèrni l é che âl fotogrâfi et pû vaddri sóbbit

e pr avairi tótti sistemè pulîd con i sù artócc ai vòl al mâsum dû dé. Nonostânt âl nôstri dâu ghégg, al risultèt al s é pèrs bân, parché Clèvi al lavâura ala granda. L é stè a st pònt che qué ch'a i ho svelè al mistèri:

- *Int al tô negozi, chèro Clèvi, una vòlta ai èra Tarzîsi Tèst (Tarcisio Testi) con la sô butaiga da mecânic ed biziclâtt. Èt un'idè ed quanti vòlt nuèter cînno dal quartîr a sän vgnó qué a fèr ajustèr un frèno o a méttèr una pèza int la "comeradâria" furè?*

- *Mé, qué dânter* – ai azunté Gigén – *ai ho fât al faturén int i mîs ch'ai èra a câ da scôla...!*

- *Insâmma:* – ai ho tajè cûrt mé – *stamaténna mé e Gigén avân vló turnèr pr un pôc dû cînno, par stimères con âl nôstri biziclâtt nôvi...*

A dîr la verité, in st mänter ch'a i déven stâl spiegaziân, al bân Clèvi al s guardèva cómm s'l avéss véssst dû marziân (o dû sèmo).

Mo la fâza pió bèla a l'avèva una sgnâura che, vdândes vgnîr fôra da un negòzi da fotògrof con âl biziclâtt in spâla, l'é vanzè ed stupén:

- *Bân, mo cus'é quasst?* – l'ha détt, tirândes da una banda.

- *Gnînte, gnînte, sgnâura, ch'la stâga pûr trancuèlla...* – ai ho arspòst mé.

- *...a cardèven che qué ai fòss ancâura al mecânic da biziclâtt...* - l ha conclûs Gigén saltând in sèla ala sô biziclatta. E vî ch'a sän parté stufilând par Vittorio Veneto...

Foto Claudio Girardi
Via V. Veneto 16/g - tel. 051-6490102
claudio@fotogirardi.it

I racónt dla Gioconda

Al frâb e la profesorassa (1)

A Bûdri una profesorassa l'avêva fundè la scòla mèdia e l'êra vgnó a stèr qué int una bèla vélla. Quand la staçòn l'êra bôna a se stèva bân, mo in invèran la questìon la canbièva.

In cusìna e in sèla ai êra al camén, mo al stânzi i êren fraddi e a chi témp l'usêva scaldèr al lét. La profesorassa la truvé in un sgunbrén un prît e una sôra piotòst méss mèl e li mandé dal frâb a fèr ajustèr.

A Nadèl, còmm l'usêva alâura, al frâb al fé la léssta di lavurîr e al la presenté ala profesorassa pr arscôdar. Quand la sgnâura la lizé "per aver riparato un prete di legno e una suora di ferro", sóbbit la gé:

- Ma si dice "scaldaletto" e "padella"!

- Mo mé a i ho sänper ciamè acsé! – ai arspundé al frâb, che l'ân dòpp, sänper con la profesorassa l'avé un èter probléma dòpp ch'l'êra andè a fèr di ciapén int al tasèl môrt (2). Quand ai arivé al mumânt d arscôdar, dato che ló al stèva ed cà atais al zimitèri e quand ai êra un funerèl al sintèva sänper al prît ch'al géva "preghiamo per i nostri cari defunti", al pensé:

- Stavólta la profesorassa la n arà gnént da dîr!

Acsé int la léssta di lavurîr al scrivé: "Per la riparazione al tassello defunto...".

La còsa la finé con una bèla risèta.

...

"Le veline" d una vólta

Ai dé d incû *le veline* i én cal zuvnatti che i scuvàttlan ala televìsion, mo al tãnp dal fàssio ali êren dal diretív ch'i arivèven dal èlt e bisugnèva dèri mânt. Starace, al segretèri nazional dal parté faséssta, par dères dl'inpurtanza ògni tant l in strulghèva ònna dal sâu.

Un dé ai salté in mânt ed fèr *il purismo della lingua* e al pruibé al paròl ed derivaziòn furastîra. Acsé a inparénn che al rubinàtt as géva *chiavetta*, al "roast-beef" *manzo arrosto*; al "crochet" *uncinetto* e ví acsé. In ufèzzi con mî maré ai êra un faséssta ed quí pròpi cunvént. Una matîna al sté là a lavurèr e quand l'avé finé, l'ataché al mûr al risultèt ed tanti àur d inpàgn: un quadartén con una scrètta. Mî maré al s i mité inãnz e al le guardé fèss sãnza dîr gnént.

- Cus'aviv da guardèr? An vèl brîsa bân?

- Nò!

- Parché?

- Parché ai é un sbâli: "fascisti" a se scrív con l'esse-ci!

Al chèp ufèzzi, faséssta cunvént mo ignurànt cme un còpp, l'avêva scrètt: "I FASISTI USANO IL VOI!"

Gioconda Camé

(1) Dialàtt ed Bûdri

(2) tasèl môrt = soppalco

La sgnèra Flèccer

A cgnusèva un sugèt, tant ân fà, che quand as mitèva dnanz al televisâur par guardèr al cumisèri Maigret, quall con Gino Cervi, prèmma al fèva preparèr da sô mujèr socuànt panén e dâl butèlli ed bérra. Acsé, quand ai arivèva cal mumânt che al cumisèri al fèva purtèr in ufèzzi par ló e i sù sàtt-panza un cabarà ed panén dala "Brasserie Dauphine", anca ló al magnèva con gósst.

A dégg quasst parché a mé am cãpita tòtt i dé ed dsnèr guardànd "La signora in giallo", cla sèrie televìsiva ch'la và d lóng fén dal 1984. A n dégg brîsa ed magnèr insàmm ala sgnèra Gèssica mo, anc se l inpiànt generèl ed tòtti àl punté l é sänper quall, a mé am piès ed guardèri parché l é un quèl fãt cum và: prèmma de tòtt ai é lî, Angela Lansbury, bravéssima artéssta d uréggin inglaisa, (l'é nèda a Lãndra dal 1925), ch'l'é pió bèla adès che quand l'êra zãuvna e ch'l'é anc la produtriz ed tòtta la sèrie (l'é ònna dâl dòn pió rēcchi d Amèrica!).

Am piès ed guardèr sti filmén anc parché ògni tant ai é la presãnza d una "guest-star" ch'an se vdèva pió in gîr da una móccia d ân. Una vólta ai ho aregnusó int un bèl vciàn dai cavî bianc Howard Keel, quall ed "Sette spose per sette fratelli" e int un'ètra uciãnz invèzi ai êra la Jane Powell, la sô spucléna cinematográfica. Zírca àl stòri, giãnz pûr che i senegiadûr i n fan brîsa di gran sfürz: la sgnèra Gèssica l'ariva int un sît, ch'al pòl èser un pajais, una zitè o magàra anc sãul una vélla, e dàpp un pòc ai é un amazamânt. Ed sòlit quall/a ch'và da Brèsa l é la caràggna ed tûren, opûr ón ch'dà fastídi a dimónndi, o magàra ón pén ed bajûc. A st pònt che qué al puliziòt ed tûren al métt in gajóffa ón ch'an i àntra gnént.

E qué ai sèlta fòra l'abilitè dla sgnèra Flèccer che, magàra partànd da un particulèr che inción avèva nutè, in dû e dû quàter la risòlv al mistèri, ficànd in galèra al vair responsàbil e fagànd pasèr pr insmé al chèp dla polizî.

Al bèl l é che al culpàvvel, invèzi che protestèr la sô inuzãnza zarcànd ed difàndres, al cunfèsa incòsa par fil e par sagn... Eh, magàri al fòss acsé in tòtt i pruzès... qué da nó.

La siãnza di nûster vîc'

Girasãul (*Helianthus annuus*) – girasole, eliotropio, pianta da giardino coltivata anche per estrarne i semi da olio. Gli si attribuisce virtù potentissima contro la febbre. Secondo la medicina empirica, tre semi di questa pianta liberano dalla terzana, quattro dalla quartana; chi ne mangiasse molti diventerebbe pazzo.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese*.

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pãnt dla Biãndda nómmer 75

Mais ed setàmber dal 2008

Diretãur iresponsàbil e limusnîr:

Fàusto Carpàn

Dsèggn uriginèl:

Lupàmmbol (Wolfango)

Umberto Sgarzi

Matitãza (Giorgio Serra)

Coretãur di sbâli: **Bertén d Sèra**

Strulgån eletrònica: **Àmos Lèli**

Spediziãnz: par pòsta, purtròp.

Abunamént par pòsta: almànc 15 € al ân.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Casella Postale 3179 Bo. Ponente

Via Saffi 30/32

40131 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585 – fax 051-385283

fausto.carpani@alice.it

Tòtt i scrètt in dóvv an i é brîsa indichè l autãur i én ed Fausto Carpani.

Al dizionèri ed riferimânt par cãl paròl ch'ãli én difèzzil da capîr l é quasst:

Lepri – Vitali

Dizionèri

BULGNAIS - ITAGLIÁN

ITAGLIÁN - BULGNAIS

Pendragon, 2007

I sît bulgnâis i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.clubdiapason.org

www.comune.bologna.it/bulgnais

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnais.com

www.marcopoli.it

- Carpani e i sù amìg -
- Le conferenze storiche di Marco Poli -

SETTEMBRE

Venerdì 19 ore 21	Festa al Villaggio delle Due Madonne - piazza Lambrakis - (in caso di maltempo nel teatro sottostante la chiesa)
Sabato 20 ore 21	Centro Sociale l'Airone di Castenaso
Domenica 21 ore 15	Parco del laghetto della Cà Bura (via dell'Arcoveggio)
Giovedì 25 Ore 21	Teatro Testoni di Casalecchio in favore della LILT

VISITE GUIDATE da

Marco Poli

Settembre/Ottobre 2008

Prenotazione obbligatoria:

333.3928876 - 339.5267404 - fax 051.6234120

e-mail: gianna.zagni@fastwebnet.it - info@associazionenovart.com

Alla scoperta, o alla riscoperta, prevalentemente attraverso la loro storia, di importanti luoghi bolognesi trascurati dagli storici e dalle guide ufficiali o più spesso dimenticati.

Orario: 9,45/11,45 (circa) Ritrovo fissato presso i luoghi da visitare

Contributo: € 5,00 per soci NovArt - € 8,00 per non soci

Pacchetto 4 visite: € 18,00 per soci NovArt - € 29,00 per non soci - *N. massimo partecipanti: 25*

CALENDARIO DELLE VISITE

1. Sabato, **20 settembre 2008** - S. Maria della Vita, via Clavature, 10
2. Sabato, **27 settembre 2008** - Collezioni Comunali d'Arte, Piazza Maggiore, 6 (Palazzo Comunale)
3. Sabato, **11 ottobre 2008** - S. Salvatore, Via Volto Santo, 1
4. Sabato, **18 ottobre 2008** - Chiesa della Madonna di Galliera e di S. Filippo Neri, via Manzoni, 3